

Parakonjanštvo u treningu i sportu

Jerković, Anđela

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:885970>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Anđela Jerković

Preddiplomski stručni studij Zootehnika

Smjer Zootehnika

Parakonjanštvo u treningu i sportu

Završni rad

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Anđela Jerković

Preddiplomski stručni studij Zootehnika

Smjer Zootehnika

Parakonjanštvo u treningu i sportu

Završni rad

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Anđela Jerković

Preddiplomski stručni studij Zootehnika

Smjer Zootehnika

Parakonjanstvo u treningu i sportu

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. dr. sc. Maja Gregić, mentor
2. prof. dr. sc. Mirjana Baban, član
3. doc. dr. sc. Tina Bobić, član

Osijek, 2019.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti u Osijeku
Preddiplomski stručni studij Poljoprivrede, smjer Zootehnika
Anđela Jerković

Završni rad

Parakonjaništvo u treningu i sportu

Sažetak: Cilj rada je prikazati razvoj parakonjaništva kroz povijest, njegov ustroj u pojedinim zemljama, specifičnost treninga konja i jahača, pomoćnu opremu, te sportske rezultate. Parakonjaništvo je sport u kojem sudjeluje jahač sa fizičkim oštećenjima, a za partnera imaju konja. Jahač se ocjenjuje prema njegovim fizičkim nedostacima ocjenama od I do IV. Danas je ovaj sport najrazvijeniji u Sjedinjenim Američkim Državama, Velikoj Britaniji i Australiji. U Republici Hrvatskoj je u sustavu Hrvatskog konjičkog saveza. Trening konja započinje od njegove najranije dobi i prilagođava se jahačevim potrebama. Trening jahača obuhvaća njegovo i trenerovo snalaženje te pronalaženje rješenja u stvaranju prednosti iz jahačevih nedostataka. Trener mora uvidjeti jahačeve pogreške te ga savjetovati u ispravljanju istih. Jahačeva komunikacija s konjem ponajprije se bazira na povjerenju, a zatim taktinim podražajima ruku, nogu i položajem tijela. No, jahač s fizičkim oštećenjem, koristit će se pomoćnom opremom koja mu je prilagođena. Korištenje opreme jahaču ne smije pružiti nikakve druge prednosti osim nadoknade za oštećenje ili sigurnost. Bez obzira na nedostatke, jahači svojom upornošću, radom i snalazljivošću dolaze do nevjerojatnih rezultata.

Ključne riječi: parakonjaništvo, konj, jahač, trening, oprema, rezultati

27 stranica, 14 tablica, 0 grafikona, 16 slika, 21 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Professional study Zootechnique

Final work

Para-equestrian in training and sports

Summary: The aim of the paper is to show development of para-equestrian through history, structure in some countries, the specificity of horse and rider training, auxiliary equipment, and the sports results. Para-equestrian is a sport in which a rider with physical disabilities participates, and they have a horse for a partner. The rider is rated according to his physical disadvantages from grade I to IV. Today this sport is the most developed in the United States, the United Kingdom, Australia and Croatia. In the Republic of Croatia it is under the auspices of the Croatian Horse Society. Horse training starts from its earliest age and adapts to rider's needs. Training rider includes his and his coaching skills and finding solutions of creating the benefits for rider's disabilities. The trainer has to understand the rider's mistakes and advise him on correcting them. Rider's communication with the horse is primarily based on trust and then tactile stimuli with the hands, legs, and body position. However, a rider with physical damage will use auxiliary equipment adapted to him. The use of equipment for a rider must not provide any other benefits other than compensation for damage or safety. Regardless of the disadvantages, rider with its perseverance, work and resourcefulness come to incredible results.

Key words: para-equestrian, horse, rider, training, equipment, the results

27 pages, 14 tables, 16 figures, 21 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agriculture Sciences in Osijek and in digital repository of Faculty of Agriculture Sciences in Osijek.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJEST PARAKONJANIŠTVA.....	2
3. USTROJ PARAKONJANIŠTVA U POJEDINIM ZEMLJAMA SVIJETA.....	4
3.1. Sjedinjene Američke Države (SAD).....	4
3.2. Kanada.....	4
3.3. Velika Britanija.....	5
3.4. Hrvatska.....	5
3.5. Australija.....	6
4. TRENING U PARAKONJANIŠTVU.....	7
4.1. Trening ždrebadi.....	7
4.2. Trening konja.....	9
4.3. Trening jahača.....	11
5. OPREMA U PARAKONJANIŠTVU.....	13
6. KOMUNIKACIJA IZMEĐU KONJA I JAHAČA.....	16
7. SPORTSKI REZULTATI U PARAKONJANIŠTVU DO 2016. GODINE.....	17
7.1. Paraolimpijske igre: Atlanta 1996. godine, Sjedinjene Američke Države.....	17
7.2. Paraolimpijske igre: Sydney 2000. godine, Australija.....	17
7.3. Paraolimpijske igre: Atena 2004. godine, Grčka.....	18
7.4. Paraolimpijske igre: Peking 2008. godine, Kina.....	18
7.5. Paraolimpijske igre: London 2012. godine, Velika Britanija.....	21
7.6. Paraolimpijske igre: Rio 2016. godine, Brazil.....	21
7.7. Natjecanja na prostoru Hrvatske.....	20
8. SPORTSKI REZULTATI U PARAKONJANIŠTVU 2018. GODINE.....	22
8.1. Individualna natjecanja.....	22
8.2. Timska natjecanja.....	22
8.3. Freestyle (slobodni test).....	22
8.4. Jahač Lee Pearson.....	24
9. ZAKLJUČAK.....	25
POPIS LITERATURE.....	26

1. UVOD

Parakonjaništvo (eng. Para-Equestrian) je mnogima nepoznanica, no u svijetu jahača se sve češće spominje.

Parakonjaništvo je sport u kojem sudjeluje jahač s fizičkim oštećenjima kojeg djelomično sprječavaju u „normalnim“ aktivnostima, a za partnera imaju konja. Jahačima sa posebnim potrebama ovaj sport otvara potpuno novi svijet mogućnosti sudjelovanja u društvu. Parakonjaništvo dozvoljava jahačima da stvore zajednički odnos i emocionalnu povezanost sa svojim partnerima kroz rad i trening, te da pokažu svijetu što su u mogućnosti učiniti bez obzira na vlastite nedostatke. Konji kao partneri svojim jahačima pružaju nevjerojatnu podršku i odgovornost koju su stekli tijekom rada, treninga i slobodnog vremena. Upravo zbog toga Međunarodna konjička federacija (Federation Equestre Internationale - FEI) priznala je parakonjaništvo kao sport, ali u disciplini dresurnog jahanja (Armentrout, 2017.). Parakonjaničko dresurno jahanje je najviši izraz treninga konja za sportaše s posebnim potrebama. Provodi se prema istim osnovnim pravilima, ali sa sportašima klasificiranim prema stupnju oštećenja ocjenama od I do IV. Konj i jahač zajedno moraju izvesti dresurne elemente u hodu, kasu i galopu. Jedina iznimka je Slobodni test (freestyle) koji je posebno koreografiran za svakog konja i jahača te se izvodi uz glazbu. Parakonjaničko dresurno jahanje je jedina konjička disciplina uključena u Paraolimpijskim igrama, te se od 1996. godine redovito održava (<https://inside.fei.org/fei/disc/para-dressage/about>).

Cilj ovog završnog rada je prikazati razvoj parakonjaništva kroz povijest, njegov ustroj, specifičnosti treninga konja i jahača, pomoćne opreme, te sportske rezultate u istom.

2. POVIJEST PARAKONJANIŠTVA

Jonquil Solt i Jane Goldsmith iz Velike Britanije oko 1960. godine, sa svojim prijateljima pokrenuli su sport diljem svijeta koji je inspirirao i nadahnuo mnoge ljude s posebnim potrebama. Kasnije je FEI preuzeo sport kojim i danas upravlja (Armentrout, 2017.).

Konjička disciplina parakonjaništvo 2006. godine pridružila se ostalim disciplinama unutar Međunarodne konjičke federacije (FEI). Od tog trenutka FEI inzistira na komunikaciji isključivo sa nacionalnim savezima vezano za konjički sport osoba sa invaliditetom.

Pravila natjecanja temeljila su se prema pravilniku FEI, s prilagodbama koje su uzimale u obzir paraolimpijske zahtjeve koji obuhvaćaju širok raspon tjelesnih oštećenja i modifikacije opreme.

Dresura od natjecatelja zahtijeva da se natječe u dvije vrste događanja: Prvenstveni test od postavljenih pokreta i slobodni test uz glazbu. Osim toga, postoji i timski test sa 3 ili 4 jahača. Jahači se ocjenjuju na temelju njihove vještine jahanja što se dokazuje korištenjem naredbi hoda, kasa i galopa. Jahači nastupaju u standardnom dresurnom manježu od 20m x 40m ili 20m x 60m, ovisno o njihovoj ocjeni, a svi natjecatelji su klasificirani prema njihovom invaliditetu i procijenjeni prema njihovoj sposobnosti: (<https://history.fei.org/node/109>).

Ocjena I – Ocjena Ia- Uglavnom korisnici invalidskih kolica i sa slabom ravnotežom trupa, i/ili oštećenjem funkcije sva četiri ekstremiteta.

Ocjena Ib- Bez ravnoteže trupa i dobrih funkcija gornjeg ekstremiteta, ili umjerene ravnoteže trupa s teškim oštećenjima sva četiri ekstremiteta.

Ocjena II - Uglavnom korisnici invalidskih kolica, ili oni s teškim lokomotornim oštećenjem koji uključuju trup i sa dobrom ili oštećenom funkcijom gornjih ekstremiteta, ili teškim jednostranim oštećenjem.

Ocjena III - Osobe su obično u stanju hodati bez podrške, umjereno jednostrano oštećenje ili umjereno oštećenje u sva četiri ekstremiteta, teško oštećenje ruke, totalni gubitak vida ili intelektualno oštećeni vid.

Ocjena IV - Oštećenje u jednom ili dva uda, ili neka oštećenja vida (Armentrout, 2017., <https://history.fei.org/node/109>).

Dresurna natjecanja za jahače s invaliditetom započela su u Skandinaviji i Velikoj Britaniji 1970. godine. Na Međunarodnim igrama u New Yorku 1984. godine održano je prvo međunarodno natjecanje u dresurnom jahanju i to za jahače s invaliditetom. No, tek u Atlanti

1996. godine održali su se jahači događaji i to na Paraolimpijskim ljetnim igrama gdje je sudjelovalo oko 68 jahača iz 16 zemalja na posuđenim konjima. Tim iz Velike Britanije osvojio je ekipno natjecanje, a pojedinačne medalje dijelili su Velika Britanija, Norveška, Danska, Sjedinjene Američke Države i Njemačka. Među njima su se isticali Anne Dunham i Angelika Trabert iz kategorije ocjene II sa osvojenim srebrnim medaljama (<https://www.paralympic.org/>).

3. USTROJ PARAKONJANIŠTVA U POJEDINIM ZEMLJAMA SVIJETA

Parakonjanstvo je postalo sve popularnije među sportašima sa različitim invaliditetima. Slično dresurnom jahanju, parakonjanstvo se proširilo u gotovo svim dijelovima svijeta, a najpopularnije je u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD), Velikoj Britaniji i Australiji. Zahvaljujući brojnim jahačima ovaj sport je uspješan u tim zemljama. Hrvatski savez za paraolimpijsko jahanje (HSPJ) je od 2008. godine pod ingerencijom Hrvatskog konjičkog saveza (HKS).

3.1. Sjedinjene Američke Države (SAD)

Parakonjanstvo u SAD-u se razvija brzo, pa tako trenutno ima preko 150 registriranih, klasificiranih sportaša (Armentrout, 2017.).

Disciplinom upravlja United States Equestrian Federation (USEF) koji nadzire sva pravila, dužnosnike te standarde svih priznatih konjičkih sportova (Armentrout, 2017.).

United States Equestrian Federation pokreće i programe svih performansi te je priznata od strane Međunarodne konjičke federacije (FEI). Osim toga, USEF je prihvatio United States Para-Equestrian Association (USPEA) jer pomaže sportašima koji su kvalificirani sa fizičkim oštećenjima u širenju njihova znanja i iskustva u disciplinama parakonjančkog sporta (Armentrout, 2017.).

Slika 1. Logo Unated States Para-Equestrian Association (<http://uspea.org/>)

3.2. Kanada

Kanadu obilježava prva pobjeda u Ateni 2004. godine gdje je Karen Brain osvojila dvije individualne brončane medalje. Osim Karen, 2008. godine u gradu Peking u Kini, Lauren Barwick osvojila je prvu individualnu zlatnu medalju. Lauren se 2015. godine proslavila kao jedina jahačica iz Kanade sa najviše osvojenih medalja (<https://www.equestrian.ca>).

3.3. Velika Britanija

Interes za parakonjaničkom dresurom stalno raste u posljednjih 25 godina i kreće se od osnovne do Olimpijske razine što ljudima s invaliditetom pruža mogućnost treniranja i natjecanja pod jednakim uvjetima.

Velika Britanija se posebno stiče osvajanjem ekipnog zlata na svakom Olimpijskom, Svjetskom i Europskom Prvenstvu, te impresivnih individualnih zlatnih, srebrnih, brončanih medalja i to od kada je parakonjaništvo prihvaćeno kao sport. U Londonu 2012. godine, Velika Britanija je osvojila čak 14 medalja: pet individualnih zlatnih medalja, pet individualnih srebrnih medalja, jednu brončanu medalju i jednu timsku medalju. I danas Velika Britanija dominira u parakonjaništvu zahvaljujući Sophie Wells, Sophie Christiansen, Natasha Baker i Lee Pearson (<https://history.fei.org/node/109>, <https://www.britishdressage.co.uk/>).

3.4. Hrvatska

Konjička disciplina parakonjaništvo se 2006. godine pridružila ostalim disciplinama unutar Međunarodne konjičke federacije (FEI). Od tog trenutka FEI inzistira na komunikaciji isključivo sa nacionalnim savezima vezano za konjički sport osoba s invaliditetom.

Hrvatski konjički savez osoba s invaliditetom (HKSOI) osnovan je 2008. godine pod nazivom Hrvatski savez za paraolimpijsko jahanje (HSPJ). Hrvatski konjički savez osoba s invaliditetom je nacionalni savez konjičkih klubova, udruga i saveza osoba s invaliditetom, čiji se članovi bave dresurnim i drugim sportskim jahanjem. Član je Hrvatskog paraolimpijskog odbora, osnovan je u cilju promicanja, razvitka i unapređenja konjičkog sporta osoba s invaliditetom na nacionalnoj razini i u inozemstvu (<https://www.hksoi.hr/o-savezu/>).

Konjički klub „Bjelovar“ je među prvima u Hrvatskoj imao jahača i konje koji su sudjelovali u parakonjaništvu. Uspjesi se nižu još od 2004. godine na Međunarodnom prvenstvu u Austriji i Mađarskoj kada je osvojeno prvo mjesto, a u Ateni na Paraolimpijskim igrama sedmo, jedanaesto i dvanaesto. U Budimpešti, 2005. godine su osvojene dvije srebrne medalje (Sobodić, 2015.).

Od značajnijih rezultata svakako treba istaknuti plasman Slavena Hudine (2. mjesto) na Svjetskom prvenstvu u Londonu 2006. godine. Slaven Hudina (dva puta 5. mjesto) i Ivan Sršić (dva puta 6. mjesto) ostvarili su odličan rezultat na paraolimpijskim igrama u Pekingu

i Ateni. U Sydneyu 2000. godine nastupio je Boris Zrmanjac osvojivši 15. i 18. mjesto (<https://hpo.hr/>).

Hrvatski konjički savez osoba s invaliditetom (HKSOI) broji je do deset aktivnih članica koji su djelovali na području Velike Gorice, Zagreba, Koprivnice, Osijeka, Varaždina, Rijeke, Dražica, Sesveta i Zaprešića (<https://hpo.hr/>). Savez HKSOI trenutno broji osam aktivnih članica (<https://www.hksoi.hr/clanice-saveza/>).

Budućnost konjičkog sporta u Hrvatskoj je u usponu i razvoju. Radi se sa jahačima koji su u mogućnosti ostvariti norme za odlazak na europsko i svjetsko prvenstvo. U konjičkom sportu napredak je polagan i višegodišnji, jer je to dugotrajan, marljiv, redovit i sistematiziran rad (<https://hpo.hr/>).

3.5. Australija

Parakonjanstvo u Australiji nastavilo se od kada je uveden u Atlanti 1996. godine osvajanjem ukupno devet medalja (tri zlatne, jedne srebrne i pet brončanih). Najviše se istaknula Julie Higgins koja se natjecala u kategoriji ocjene I sa osvojenim dvjema zlatnim medaljama 2000. godine u Sydney. Jahanje je započela u dobi od osam godina jer je to bio jedini sport u kojem se mogla natjecati. Bez obzira na prepreke na koje je nailazila Julie Higgins je bila uspješna jahačica, te je ubrzo svoju strast prema ovom sportu prenijela i na svog supruga kojemu je kasnije bila trenerica (<https://www.equestrian.org.au>).

4. TRENING U PARAKONJANIŠTVU

Jahanje je jedan od rijetkih sportova i hobija u kojima jahači s partnerom trebaju pronaći zajednički jezik. Upravo zbog toga, jahanje je predivan sport u kojem ljudi ne mogu biti sebični, već svoje kretnje i osjećaje dijele s partnerom. Stvarajući harmoniju i sklad, jahanje ponekad izgleda kao ples, a osim toga jahanje dovodi do snage, koordinacije, ravnoteže i stabilnosti trupa. Trening je vježba u kojoj se sportaši pripremaju za neko natjecanje. U parakonjaništvu, trening konja i jahača je njihovo pripremanje i održavanje njihove kondicije za sport u kojem će sudjelovati. Konj za parakonjaničko jahanje mora biti opušten, pokretan, sposoban za vježbanje, te imati osjećaj za jahača i biomehaniku koja će pristajati jahaču i njegovim nedostacima. Cilj treninga dresurnog konja je razviti skladnog i podatnog konja koji se kreće iz gotovo neprimjetnih signala od jahača (<https://www.bertsheffieldparaquestrianrider.com/>). S obzirom da konji ne govore ljudski jezik, a ni ljudi njihov, zajednički jezik pronalaze putem govora tijela. Jahači šalju „signale“ svojim konjima svojom težinom, pokretima zdjelice, rukama i nogama te time uspostavljaju kontakt s konjem i poručuju mu što se traži od njega. Dobro ujahan i utreniran konj reagira na najslabije dodire i zna što se od njega traži (Society & Animals 2017.).

4.1. Trening ždrebadi

Prvi dani i tjedni mlade ždrebadi temeljni su za kasniji razvoj povjerljivog partnerstva između konja i jahača. Ždrijebe se prvo navikava na štalu u kojoj boravi, a zatim i na ljude koji se kreću u njihovoj blizini. S obzirom da je ždrjebad jako znatiželjna, s vremenom će početi prilaziti ljudima. Prihvaćanje ljudskog kontakta razvija se ponajprije gladeći ždrijebe, držeći ga lijevom rukom ispod vrata i lagano gladeći desnom rukom oko stražnjih nogu.

Slika 2. Navikavanje ždrebeta na ljudski dodir (<https://www.equisearch.com/foal-handling>)

Kada se ždrijebe navikne da ga se drži, može mu se staviti ular i pohvaliti ga za prihvaćanje ulara. Za početak je najbolje pustiti ždrijebe da se slobodno kreću na povodcu. Kasnije se

izvodi i kobila u pratnji sa ždrjebetom koji nosi ular, a šetnja bi trebala biti zabavna za ždrijebe jer mu se time stvara i samopouzdanje (Klimke, 2018.).

Slika 3. Stavljanje ulara na glavu ždrjebeta (<https://www.equisearch.com/foal-handling>)

Slika 4. Vođenje ždrjebeta (<https://www.equisearch.com/foal-handling>)

Nakon što se ždrijebe navikne na vođenje, potrebno je naučiti ga da stoji mirno na vezu. Za početak ga je najbolje učiti u štali u kojoj boravi. Povodac se ne smije vezati, već ga je dovoljno provući kroz kariku (koja se nalazi na zidu štale) i pridržavati ga rukom. Ždrijebe bi se trebalo naviknuti stajati mirno. Kasnije slijedi timarenje i podizanje nogu. Ako ždrijebe tijekom timarenja gricka, potrebno je odmah reagirati i lagano ga odgurnuti te ukoriti oštrijim glasom da se ne stvori navika grickanja. Tijekom učenja podizanja nogu, potrebno je dati naredbu kao npr. „noga“, da bi ždrijebe steklo naviku podizati ju kada se to traži od njega. Tijekom svakog pozitivnog reagiranja potrebno ga je pohvaliti (Klimke, 2018.).

Slika 5. Navikavanje ždrebeta na dodire nogu (<https://www.equisearch.com/foal-handling>)

Slika 6. Podizanje noge (<https://www.gabineurohr.com/index.php>)

4.2. Trening konja

Da bi imali dobro ujanog i istreniranog konja, prvenstveno je potrebno ostvariti dobar i pozitivan odnos s konjem, u kojemu konj neće imati strah od jahača, već potpuno povjerenje. Osnove koje je konj naučio još kao ždrijebe su uvod u trening, koji započinje u dobi od dvije ili tri godine. Konji tada već postaju fizički jači i stabilniji te su spremni za jahanje (<https://www.trtmethod.com/>).

Potrebno je konja postupno navikavati na opremu za jahanje dozvoljavajući mu da opremu ponjuši i dodirne bez straha. Time se pokazuje da konj nema potrebe biti u strahu, da mu oprema neće nauditi i nije nikakva prijetnja. Nakon što se prođe trening navikavanja na

opremu, potrebno je konja naučiti na prihvaćanje jahača. Uglavnom iskusni treneri uče konja na prihvaćanje jahača (<https://animals.mom.me/>).

Prije treninga, jahač se mora uvjeriti da oprema za konja, kao na primjer sedlo i žvala, dobro odgovaraju konju. U protivnom, komunikacija između konja i jahača će biti nerazumljiva, a konj će biti nervozan zbog opreme koja ga žulja, ili mu visi i tako ga udara.

Pravilan položaj i dobra ravnoteža u sedlu je osnova koju jahač mora savladati. Kako bi jahač pravilno sjedio, mora održavati ravnotežu pomoću zdjelice. To je jako važno jer fleksibilnost zdjelice jahača utječe na interakciju između konja i jahača. Važno je naučiti konja da reagira na lagane signale kako bi se izbjegle ozljede i neosjetljivost na reagiranje jahačevog tijela (Andersen, 2015.).

Jahanje i obuka konja općenito ovisi o reakcijama konja na tražene signale. Pozitivne reakcije kao npr.: kada jahač želi da se konj kreće u određenom smjeru, daje blagi pritisak na jednu stranu konja (nogama ili uzdama), i ako konj reagira na takav podražaj (signal), jahač odmah popušta pritisak, a po mogućnosti konja nagrađuje poslasticom, pozitivnim glasom (pohvalom), ili tapšanjem po vratu (Andersen, 2015.).

Negativna reakcija (jogunjenje, uplašenost...) dovodi do jahačevog kažnjavanja konja zbog njegovog negativnog ponašanja. Kažnjavanje konja na negativnu reakciju je teško, jer jahač mora reagirati odmah, gotovo u istom trenutku kada nastane negativna reakcija. Konja nema potrebe udarati zbog negativne reakcije, jer u suprotnom konj neće imati povjerenja u jahača. Dovoljno je grubljim glasom upozoriti konja kako bi on znao da je negativno reagirao (Andersen, 2015.).

Postoje dva načina treniranja i to: *sympathetic horsemanship*, *sympathetic* ili *sympathetic methods* i *conventional* trening (Visser i sur. 2009., Andersen, 2015.).

Sympathetic horsemanship bazira se na poštivanju ponašanja i etogram konja jer jahač koristi govor tijela kako bi komunicirao s konjem. Ovaj način treninga zahtijeva dosta pažnje jahača koji žele trenirati konje više na prirodni način (Andersen, 2015.).

Conventional trening bazira se više na tradicionalniju obuku u kojem se ponašanje i etogram konja manje poštuju. Takav trening često se oslanja na planiranim zadacima koje određuje trener, odnosno jahač (Andersen, 2015.).

Zbog sigurnosnih razloga, trening na natjecanjima nije dozvoljen u manježu gdje se konji lonžiraju. Konji koji se natječu u kategorijama ocjena I, II i III mogu biti trenirani 30 minuta dnevno i to sa određenim jahačima ili trenerima. Konji iz te kategorije možda neće biti

trenirani 15 minuta prije ulaska u dresurni manjež. Konji koji se natječu u kategorijama ocjena IV i V mogu biti trenirani samo sa jahačima koji sudjeluju u natjecanju s tim konjima. Ni jedan konj ne smije se trenirati izvan dozvoljenog prostora za treninge i izvan dozvoljenog vremena (Armentrout, 2017.).

Konja je najbolje prvo zagrijati na lonži, dovoljno je 10 do 20 minuta. Najbolje je koristiti standardnu opremu za lonžiranje, a kasnije staviti opremu prilagođenu jahačevim potrebama. Lonžiranjem se konju grade mišići i održava tjelesna kondicija. Tijekom lonžiranja, trener daje komande konju kao što su hod, kas i galop. Konj otprilike napravi nekoliko krugova hodom, zatim desetak krugova kasom, zatim opet nekoliko krugova hodom i na kraju, nekoliko krugova galopom. Konj se onda „hladi“ hodom, i ponavlja sve isto, ali u suprotnom smjeru.

Slika 7. Lonžiranje konja (Jackson, 2014.)

Trening konja za jahače s posebnim potrebama ne razlikuje se puno od običnog treninga, potrebno je samo da se konj prilagodi jahačevim nedostacima, a sve ostalo je na jahaču (Jackson, 2014.).

4.3. Trening jahača

Za uspješni trening jahača, potreban je trener koji će uvidjeti jahačeve greške te ga savjetovati u ispravljanju grešaka. Trener prati jahača, njegovo držanje i komande koje šalje konju. Osim toga, potrebno je imati trenera koji će moći trenirati konja da bi se prilagodio jahaču. Primjerice, jahač koji nema noge, koristit će dva biča koje konj mora prihvatiti kao jahačeve noge.

Jahač će komunicirati s konjem putem taktilnih podražaja nogama, rukama, težinom i zdjelicom. Osim toga, jahačevi osjećaji također utječu na ponašanje konja. Naime, konji osjećaju jahačevu nervozu, manjak samopouzdanja, ljutnju, strah, i druge negativne, ali i

pozitivne osjećaje. Upravo zbog toga jahač mora biti smiren, ali istovremeno treba očekivati bilo kakvu opasnost te spremno pravilno reagirati (Andersen, 2015.).

Jahač koji želi uspješno komunicirati s konjem, treba primijeniti stečeno znanje kako bi se mogao nositi s različitim aspektima interakcije. Signali trebaju biti dani konju pravilno i u pravom trenutku.

Razumijevanje ponašanja konja može pomoći u poboljšanju odnosa između konja i jahača, te spriječiti moguće nesreće u budućnosti.

Treneri i jahači zajedno moraju doći do rješenja koji će pomoći u komunikaciji s konjem jer različite invalidnosti dovode do različite komunikacije. Primjerice, jahaču bez donje podlaktice desne ruke izazov je navesti konja da shvati viši kontakt uzde i da konj prihvati jahačevu nesposobnost dohvatanja naprijed. Trener i jahač shvatili su da ako jahač uhvati kažiprstom preko desne ruke uzdu na dnu vrata konja, postiže se ispravna fleksija za potrebnu desnu polovicu prolaza. Takav odnos između jahača i trenera je potreba za pronalaženje rješenja u komunikaciji između jahača i konja (Jackson, 2014.).

Slika 8. Rješenje za jahača bez donje podlaktice desne ruke (Libby Law)

Za jahače koji imaju veća tjelesna oštećenja, njihov trener mora zagrijati konja sa standardnom opremom za dresurno jahanje, zatim će staviti jahačevu opremu te za 20 minuta jahač može trenirati (Armentrout, 2017.).

Trening jahača s posebnim potrebama praktički je isti kao i obični trening, samo je nekada potrebno dolaziti do dobrih ideja koje bi pomogle u komunikaciji između jahača i konja.

5. OPREMA U PARAKONJANIŠTVU

Oprema u parakonjanstvu koristi se za kompenzaciju fizičkog ili osjetilnog ograničenja jahača, osim toga omogućuje sudjelovanje u sportu. Oprema jahaču ne smije pružiti nikakvu drugu prednost osim nadoknade za oštećenje ili ako se koriste iz sigurnosnih razloga (Armentrout, 2017.).

Oprema za jahača uglavnom je prilagođena prema jahačevim potrebama, a to su, primjerice, uzdignuti dijelovi na sedlu, posebne uzde, stremeni, bičevi, držači za ruke, jahača obuća s mamuzama, remeni koji podupiru dijelove tijela i proteze (Armentrout, 2017.).

Oprema je podijeljena u dvije vrste:

- Kao prilagodba ili modifikacija radi kompenzacije gubitka funkcije i slabe kontrole udova.
- Pomoćna sredstva za jahača kao npr. „čitač“ i bič.

Jahači iz kategorije ocjene IV smiju koristiti samo jednog čitača. Čitači pomažu jahaču da se orijentira u dresurnom manježu čitajući slova.

Sedlo:

1. Povišena jabuka na prednjem dijelu sedla
2. Povišen stražnji dio sedla
3. Tvrdi držač za ruku
4. Mekani držač za ruku
5. Zaštita sjedala
6. Štitnici za koljena
7. Štitnici za bedra
8. Podloga za sedlo

Slika 9. Sedlo sa povišenim stražnjim dijelom (Armentrout, 2017.)

Stremeni:

1. Gumene trake oko stopala i stremena
2. Zatvoreni stremeni
3. Stremen povezan remenom za kolan
4. Bez stremena
5. Jedan stremen

Slika 10. Stremen povezan remenom za kolan (Armentrout, 2017.)

Uzde:

1. Uzde s omčom
2. Uzde povezane s mekanom polugom
3. Povezane uzde
4. Stepene uzde
5. Podijeljene uzde s dvostrukom žvalom
6. Držač uzdi (uzda povezana za prsten na sedlu)
7. Uzde povezane sa stremenima
8. Elastični umetak u uzdama

Slika 11. Uzde povezane s mekanom polugom (Armentrout, 2017.)

Bičevi:

1. Jedan bič
2. Dva biča
3. Bič pričvršćen remenom za ruku

Odjeća za jahanje:

1. Bez rukavica
2. Bez čizmi
3. Modificirane čizme za jahanje
4. Dokoljenice
5. Mini čepsevi
6. Zaobljene mamuze
7. Sigurnosni prsluk

Oprema za držanje i potporu:

1. Bedro pričvršćeno velcro remenom za sedlo
2. Lijeve ili desne rukav
3. Ovratnik
4. Ortoza gležnja
5. Proteza
6. Ortoza ruke
7. Podupirač leđa
8. Podupirač trupa

Ostala oprema:

1. Čitači
2. Zapovjednik
3. Zapovjednik koji koristi znakovni jezik
4. Uvećana slova
5. Radijski uređaj za gluhe
6. Glas

Jahači koji imaju oštećen sluh ili su potpuno gluhi, smiju se koristiti znakovnim jezikom, no sudac mora biti prisutan tijekom natjecanja kada se koristi ovakav oblik pomoćnog sredstva. Jahači iz kategorije ocjene I, II i III mogu koristiti svoj glas kao pomoćno sredstvo tijekom jahanja, ali umjereno. Jahači iz kategorije ocjene IV i V ne mogu se koristiti glasom kao pomoćnim sredstvom, osim ako nije navedeno kao kompenzacijska potpora (Armentrout, 2017.).

6. KOMUNIKACIJA IZMEĐU KONJA I JAHAČA

Kada konj i jahač žele ostvariti zajednički cilj, oni postaju prilagođeni fizičkim i mentalnim potrebama jedni drugih, te će iskusiti međusobne prednosti. Jahači često opisuju da tijekom jahanja sa svojim konjem postaju jedno, jer se njihovi pokreti i osjećaji usklađuju. Takva snažna emocionalna veza je vrlo važna. Tada se konj i jahač u potpunosti razumiju (Andersen, 2015.). Pozitivna komunikacija s konjem ostvaruje se autentičnim nastupima međusobno koordiniranih nesvjesnih i svjesnih komunikacijskih signala (Gregić, 2018.). Nekada se takve veze između konja i jahača stvaraju godinama. Nekim jahačima je teško stvoriti povjerenje prema konju, ali zbog njihove prošlosti, zbog neke traume iz djetinjstva, te dokle god se jahači sami ne suoče sa svojim strahom, teško će stvoriti vezu sa konjem. Također, neki konji imaju traume iz prošlosti, ako ih je prijašnji vlasnik udarao, držao u lošim uvjetima, te s takvim konjem treba imati mnogo strpljenja da ponovno steknu povjerenje u ljude. Naravno, kroz strpljenje, rad i trening, jahači otkrivaju mnogo toga o sebi što je velika prednost za nevjerojatnu vezu s konjem. Istraživanja o etologiji konja i utjecaju raznih čimbenika na ponašanje konja ima veliku ulogu kada se govori o bilo kojoj disciplini konjičkog sporta (Lončar, i sur. 2017.).

Slika 12. Dodir s povjerenjem (Jerković, 2019.)

Jahač bi trebao razumjeti značenje ponašanja i gesta svog konja kako bi bio u stanju učinkovito komunicirati s njim. Primjerice, ako konj tijekom jahanja stisne uši ravno uz glavu, može biti znak boli, ljutnje ili iritacije. Jahač u tom slučaju mora pogledati i pronaći razlog zbog kojeg konj stišće uši, te riješiti taj problem (<https://animals.mom.me/>). Komunikacija između ljudi i konja zahtijeva strpljenje i napor, osobito ako je konj mlad ili jahač neiskusna. Učenje komuniciranja s konjem uključuje određen broj pokušaja i pogrešaka, ali rad s profesionalcem može olakšati komunikaciju. Iskusni trener konja može naučiti konja što može očekivati od jahača i kako bi trebao reagirati na znakove svog jahača. Potrebno je vrijeme da se nauči učinkovito komunicirati s konjem. Što više jahač trenira sa svojim konjem, to je učinkovitija komunikacija (<https://animals.mom.me/>). Kada se stekne obostrano povjerenje, konja i jahača, gotovo su nepobjedivi i nerazdvojni.

7. SPORTSKI REZULTATI U PARAKONJANIŠTVU DO 2016. GODINE

Parakonjanstvo je postalo popularan sport zahvaljujući brojnim uspješnim jahačima koji su gotovo svake godine osvajali brojne medalje. Najpoznatiji među njima su Lee Pearson (Velika Britanija), Sophie Christiansen (Velika Britanija) i Sophie Wells (Velika Britanija).

7.1. Paraolimpijske igre: Atlanta 1996. godine, Sjedinjene Američke Države

U Atlanti 1996. godine održali su se konjički događaji i to na Paraolimpijskim ljetnim igrama gdje je sudjelovalo oko 68 jahača iz 16 zemalja na posuđenim konjima. Tim iz Velike Britanije osvojio je ekipno natjecanje, a pojedinačne medalje dijelili su Velika Britanija, Norveška, Danska, Sjedinjene Američke Države i Njemačka. Među njima su se isticali Anne Dunham i Angelika Trabert iz kategorije ocjene II sa osvojenim srebrnim medaljama (<https://www.paralympic.org/>).

Tablica 1. Sportski rezultati u Atlanti 1996. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III	KATEGORIJA OCJENE IV	KATEGORIJA OCJENE V
ZLATNA MEDALJA	-	-	-	Joanna Jackson	-
SREBRNA MEDALJA	Dianne Tubbs	-	Elizabeth Stone	Patricia Straughan	-
BRONČANA MEDALJA	Dianne Tubbs	Anne Dunham	-	-	-

7.2. Paraolimpijske igre: Sydney 2000. godine, Australija

U gradu Sydney u Australiji 2000. godine sudjelovalo je oko 72 jahača iz 24 zemlje, također na posuđenim konjima. Među svim jahačima posebno se istaknuo Lee Pearson iz Velike Britanije, koji je osvojio zlatnu medalju u kategoriji ocjene I, te je to bila prva od ukupno deset zlatnih medalja koje je osvojio (<https://www.paralympic.org/>).

Tablica 2. Sportski rezultati u Sydneyu 2000. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III	KATEGORIJA OCJENE IV	KATEGORIJA OCJENE V
ZLATNA MEDALJA	Lee Pearson	Nicola Tustain	-	Kay Gebbie	-
SREBRNA MEDALJA	-	-	-	-	-
BRONČANA MEDALJA	-	Nicola Tustain	-	Kay Gebbie	-

7.3. Paraolimpijske igre: Atena 2004. godine, Grčka

U Ateni 2004. godine, sudjelovalo je oko 69 jahača iz 29 zemalja i po prvi puta, jahači su sudjelovali na vlastitim konjima. Istaknuli su se britanci Lee Pearson (zlatno) i Sophie Christiansen s brončanom medaljom (<https://www.paralympic.org>).

Tablica 3. Sportski rezultati u Ateni 2004. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III
INDIVIDUALNO ZLATO	Lee Pearson	-	Deborah Criddle
INDIVIDUALNA BRONCA	Sophie Christiansen	Nicola Tustain	-
ZLATO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Lee Pearson	-	Deborah Criddle
BRONCA ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	-	Nicola Tustain	-
TIMSKO ZLATO	Deborah Criddle, Anne Dunham, Lee Pearson, Nicola Tustain		

7.4. Paraolimpijske igre: Peking 2008. godine, Kina

Natjecanje u gradu Pekingu u Kini održalo se 2008. godine i to u poznatom konjičkom klubu Hong Kong Jockey Club. Oko 73 jahača iz 28 zemalja ovaj puta natjecali su se u kategoriji s ocjenama od I do V tako da se prijašnja ocjena I raspodijelila u ocjenu Ia i Ib. Velika Britanija još jednom dominira zahvaljujući Lee Pearsonu i Sophie Christiansen sa zlatnim medaljama (<https://www.paralympic.org/>).

Tablica 4. Sportski rezultati u Pekingu 2008. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE Ia	KATEGORIJA OCJENE Ib	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III
INDIVIDUALNO ZLATO	Anne Dunham	Lee Pearson	-	-
INDIVIDUALNO SREBRO	Sophie Christiansen	-	-	-
ZLATO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Sophie Christiansen	Lee Pearson	-	-
SREBRO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Anne Dunham	Ricky Balshaw	Felicity Coulthard	Simon Laurens
TIMSKO ZLATO	Lee Pearson, Anne Dunham, Sophie Christiansen, Simon Laurens			

7.5. Paraolimpijske igre: London 2012. godine, Velika Britanija

U povijesnoj četvrti Greenwich, u južnom dijelu Londona, 2012. godine natjecalo se oko 78 jahača iz 27 zemalja. To je bilo prvo natjecanje za Natashu Baker, i to uspješno. Pobjedila je u kategoriji ocjene II, a Sophie Christiansen je osvojila naslov u kategoriji ocjene Ia. Ovaj puta je Lee Pearson osvojio tek brončanu medalju (<https://www.paralympic.org/>).

Tablica 5. Sportski rezultati u Londonu 2012. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE Ia	KATEGORIJA OCJENE Ib	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III	KATEGORIJA OCJENE IV
ZLATO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Sophie Christiansen	-	Natasha Baker	-	-
SREBRO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	-	-	-	Debb Criddle	Sophie Wells
BRONCA ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	-	Lee Pearson	-	-	-
INDIVIDUALNO ZLATO	Sophie Christiansen	-	Natasha Baker	-	-
INDIVIDUALNO SREBRO	-	Lee Pearson	-	Debb Criddle	Sophie Wells
TIMSKO ZLATO	Lee Pearson, Debb Criddle, Sophie Christiansen, Sophie Wells				

7.6. Paraolimpijske igre: Rio 2016. godine, Brazil

U Rio de Janerio, u Brazilu, natjecalo se 78 jahača iz 30 zemalja i 14 timova.

Tablica 6. Sportski rezultati u Rio 2016. godine (<https://www.paralympic.org/>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE Ia	KATEGORIJA OCJENE Ib	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE IV
ZLATO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Sophie Christiansen	Lee Pearson	Natasha Baker	-
SREBRO ZA FREESTYLE (SLOBODNI TEST)	Anne Dunham	-	-	Sophie Wells
INDIVIDUALNO ZLATO	Sophie Christiansen	-	Natasha Baker	Sophie Wells
INDIVIDUALNO SREBRO	Anne Dunham	Lee Pearson	-	-
TIMSKO ZLATO	Sophie Christiansen, Sophie Wells, Natasha Baker, Anne Dunham			

7.7. Natjecanja na prostoru Hrvatske

Državno prvenstvo u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom održalo se 2009. godine u Udruzi „Mogu“ u Osijeku. Sudjelovali su jahači iz Križevaca, Rijeke, Đakova, Normanaca i Osijeka. Tamara Drokan iz konjičkog kluba Križevci osvojila je drugo mjesto u kategoriji ocjene II u slobodnom testu (freestyle), a Slaven Hudina u kategoriji ocjene I osvojio je prvo mjesto u timskom i slobodnom testu (<http://uik.hr/>).

Prvo kolo Croatia Cupa u Parakonjaništvu održano je 2012. godine u organizaciji Konjičkog kluba „Breza“ gdje je nastupio jahač Antonio Žunić na kobili iz Konjičkog kluba „Bjelovar“ i Boris Zrmanjac. Finale Croatia Cupa obilježila je jahačica Jelena Čorak sa osvojenom zlatnom medaljom (<http://www.pegaz-rijeka.hr/>).

Slika 13. Slaven Hudina u Udruzi „Mogu“ (<http://uik.hr/>)

Na prvenstvu u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom u Rijeci 2013. godine natjecali su se: Antonio Žunić iz konjičkog kluba „Pegaz“, Rijeka, u kategoriji ocjene Ib, Dinko Juretić iz konjičkog kluba Vodičajna, Lukeži, u kategoriji ocjene Ib i Filip Bosanac iz konjičkog kluba Krila-terapijsko jahanje, Zagreb, u kategoriji ocjene Ia (<https://www.hksoi.hr>).

Tablica 7. Prvenstvo Republike Hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom, Rijeka, 8.-9.6.2013. (<https://www.hksoi.hr>)

Utakmica	KATEGORIJA OCJENE Ia	KATEGORIJA OCJENE Ib
TIMSKI TEST	Filip Bosanac 56,16%	Antonio Žunić 59,73% Dinko Juretić 56,60%
INDIVIDUAL CHAMPIONSHIP	-	Antonio Žunić 60,75% Dinko Juretić 52,01%
SLOBODNI TEST (FREESTYLE)	-	Antonio Žunić 66,58% Dinko Juretić 56,42%

U Beogradu 30.10.2014. godine održana je I. Međunarodna naučna konferencija „Sport, zdravlje, životna sredina“. Predavanja su održali stručnjaci iz Srbije, Slovenije, BiH, Crne Gore, Bugarske, a ispred Hrvatskog konjičkog saveza osoba s invaliditetom prezentaciju je održala Mirjana Stojnović, prof. na temu „Dresurno jahanje osoba s invaliditetom“ (<https://www.hksoi.hr>).

Tablica 8. Prvenstvo Republike Hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom, Rijeka, 7.-8.6.2014. (<https://www.hksoi.hr>)

Utakmica	KATEGORIJA OCJENE Ib
TIMSKI TEST	Antonio Žunić 61,66%
INDIVIDUAL CHAMPIONSHIP	Antonio Žunić 58,85% Dinko Juretić 61,43%
SLOBODNI TEST (FREESTYLE)	Antonio Žunić 62,17% Dinko Juretić 53,67%

Na prvenstvu u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom 2015. godine, u kategoriji ocjene Ib sudjelovali su Antonio Žunić iz konjičkog kluba „Pegaz“ Rijeka koji je u ukupnom poretku zauzeo prvo mjesto i titulu Prvaka Hrvatske 2015. godine, a Dinko Juretić iz konjičkog kluba Vodičajna Lukeži bio je drugi (<https://www.hksoi.hr>).

Tablica 9. Prvenstvo Republike Hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom, Rijeka, 6.-07.6.2015. (<https://www.hksoi.hr>)

Utakmica	KATEGORIJA OCJENE Ib
TIMSKI TEST	Antonio Žunić 65,00% Dinko Juretić 62,53%
INDIVIDUAL CHAMPIONSHIP	Antonio Žunić 65,34% Dinko Juretić 64,94%
SLOBODNI TEST (FREESTYLE)	Antonio Žunić 64,75% Dinko Juretić 63,33%

Tablica 10. Prvenstvo Republike hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom, Sesvete, 24.-25.9.2016. (<https://www.hksoi.hr>)

Utakmica	KATEGORIJA OCJENE Ia	KATEGORIJA OCJENE II
TIMSKI TEST	Dinko Juretić 64,93%	Petra Brletić 59,86% Nika Jakovljević 52,58%
INDIVIDUAL CHAMPIONSHIP	Dinko Juretić 62,61%	Petra Brletić 60,78% Nika Jakovljević 50,62%
SLOBODNI TEST (FREESTYLE)	Dinko Juretić 68,67%	Petra Brletić 65,00% Nika Jakovljević 61,00%

Tablica 11. Prvenstvo Republike Hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom, Sesvete, 8.- 9.9.2018. (<https://www.hksoi.hr>)

Utakmica	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II
TIMSKI TEST	Dinko Juretić 66,464%	Karlo Hruškač 59,303%
INDIVIDUAL CHAMPIONSHIP	Dinko Juretić 65,298%	Karlo Hruškač 61,519%
SLOBODNI TEST (FREESTYLE)	Dinko Juretić 67,445%	Karlo Hruškač 62,778%

Prvenstvo Republike Hrvatske u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom održano je 8.-9.9.2018. u Sesvetama. Jahač Karlo Hruškač iz Konjičkog kluba „Garestin“ iz Varaždina ostvario je ukupnu ocjenu Sudačkog vijeća od 62,34 %, dok je višegodišnji reprezentativac Dinko Juretić, Konjički klub „Vodičajna“ iz Lukeža, ostvario 66,50 %.

I. kolu natjecanja Croatia Cup i Karoca Dressage Cup, održan je 06.-07.4.2019. u Zagrebu u organizaciji Konjičkog kluba Karoca. Karlo Hruškač (KK Garestin) na kobili Santi odjahao Individual Championship Test sa rezultatom 59,559% (www.hksoi.hr).

II. kolu natjecanja Croatia Cup i Karoca Dressage Cup, održan je 18.-19.5.2019. u Zagrebu u organizaciji Konjičkog kluba Karoca. Sudjelovali su jahači Karlo Hruškač (KK Garestin) na kobili Santi i Dinko Juretić (KK Vodičajna) na kastratu Sivi Sokol. U otvorenoj utakmici za osobe s invaliditetom, Karlo (II. kategorija) je odjahao Individual Championship Test sa rezultatom 59,117%, Dinko (I. kategorija) završio Individual Championship Test sa rezultatom 61,667% (www.hksoi.hr).

Slika 14. Karlo Hruškač (KK Garestin) i Dinko Juretić (KK Vodičajna) Zagreb (www.hksoi.hr)

Slika 15. Dinko Juretić na Somma Lombardu, Italija (<https://www.hksoi.hr>)

Reprezentativac Hrvatske Dinko Juretić je ostvario normu za FEI Dressage European Championship 2019 – Rotterdam. Dinko je sudjelovao na međunarodnom turniru u dresurnom jahanju osoba s invaliditetom u Italiji od 20. do 23.6.2019. Turnir je održan u konjičkom centru u Somma Lombardu blizu Milana, a sudjelovalo je 40 natjecatelja iz 11 zemalja. Dinko i Sivi Soko postigli su sljedeće rezultate: Team test: 59,280%, Individual championship test: 62,320% (www.hksoi.hr).

8. SPORTSKI REZULTATI U PARAKONJANIŠTVU 2018. GODINE

Jedna od najznačajnijih godina za parakonjanstvo je 2018., jer se pojavljuju novi jahači koji su se godinama pokušavali izboriti za pobjedničko postolje (<https://tryon2018.com/officialresults>).

8.1. Individualna natjecanja

Tablica 12. Sportski rezultati individualnih natjecanja (<https://tryon2018.com/officialresults>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III	KATEGORIJA OCJENE IV	KATEGORIJA OCJENE IV
ZLATNA MEDALJA	Sara Morganti	Stinna Tange Kaastrup	Rixt van de Horst	Sanne Voets	Sophie Wells
SREBRNA MEDALJA	Laurentia Yen-Yi Tan	Pepo Puch	Natasha Baker	Rodolpho Riskalla	Frank Hosmar
BRONČANA MEDALJA	Elke Philipp	Rebecca Hart	Rebecca Hart	Susanne Jensby Sunesen	Regine Mispelkamp

8.2. Timska natjecanja

Tablica 13. Sportski rezultati timskih natjecanja (<https://tryon2018.com/officialresults>).

TIMSKO ZLATO (Nizozemska)	Frank Hosmar, Nicole den Dulk, Sanne Voets, Rixt van der Horst
TIMSKO SREBRO (Velika Britanija)	Sophie Wells, Lee Pearson, Natasha Baker, Erin Frances Orford
TIMSKA BRONCA (Njemačka)	Regine Mispelkamp, Dr. Angelika Trabert, Steffen Zeibig, Elke Philipp

8.3. Freestyle (slobodni test)

Tablica 14. Sportski rezultati slobodnog testa (freestyle) (<https://tryon2018.com/officialresults>).

MEDALJE	KATEGORIJA OCJENE I	KATEGORIJA OCJENE II	KATEGORIJA OCJENE III	KATEGORIJA OCJENE IV	KATEGORIJA OCJENE IV
ZLATNA MEDALJA	Sara Morganti	Stinna Tange Kaastrup	Rixt van der Horst	Sanne Voets	Sophie Wells
SREBRNA MEDALJA	Rihards Snikus	Pepo Puch	Rebecca Hart	Rodolpho Riskalla	Frank Hosmar
BRONČANA MEDALJA	Roxanne Trunnell	Nicole den Dulk	Dr. Angelika Trabert	Kate Shoemaker	Tomoko Nakamura

8.4. Jahač Lee Pearson

Lee Pearson je 41-godišnji višestruki osvajač zlatne medalje u parakonjaništvu. U dobi od 18 godina gledajući televiziju Lee Pearson je otkrio sport u kojeg se ubrzo zaljubio. Godine 2003. postao je jedina osoba s invaliditetom koja je osvojila titulu na Britanskom državnom prvenstvu natječući se protiv tjelesno sposobnih jahača (<https://www.horseandhound.co.uk/tag/lee-pearson>).

Lee Pearson je rođen s Arthrogryposis multiplex congenita, genetskom bolesti mišića lokomotornog sustava. Do sada je imao oko 15 operacija te još uvijek ne može pomicati gležnjeve ili koljena, pa tijekom jahanja koristi bokove.

Bez obzira na svoje nedostatke, Lee Pearson je pronašao pozitivnost u parakonjaništvu i time je dokazao da je snalažljiv, uporan i gotovo nepobjediv, zbog čega je većini jahača postao uzor i nadahnuće.

Slika 16. Lee Pearson (<https://www.horseandhound.co.uk/>)

9. ZAKLJUČAK

Parakonjaništvo je sport koji pokazuje kako radom, treningom, upornošću i snalažljivošću jahači postižu nevjerojatne rezultate. Njihova komunikacija s konjem je maštovita i kroz nju stvaraju zajedničku harmoniju i sklad. Konji kroz trening uče i prilagođavaju se jahaču te zajedno sudjeluju na natjecanjima. Trening konja započinje u njegovoj najranijoj dobi. Tada je važno započeti s treningom da bi se izbjegle nepoželjne navike koje u budućnosti mogu dovesti do nepoželjnih rezultata. Jahači kroz trening uče komunicirati s konjima na gotovo nevidljiv način. S obzirom da neki jahači imaju veća tjelesna oštećenja, koristit će se opremom koja mu nadoknađuje oštećenje, a konj se treba prilagoditi i prihvatiti tu opremu. Pokrete koje jahači stvaraju s konjima moraju biti usklađeni te da se stvori dojam kao da su jedno. Na natjecanjima je dozvoljena oprema koja podržava i nadoknađuje jahačeve nedostatke, ali osim toga oprema ne smije jahaču pružiti nikakvu drugu prednost.

Kroz kratku povijest parakonjaništva mnogi su se jahači istaknuli i dokazali da uz rad, trud, trening i volju mogu postići izvrsne rezultate, a osim toga pokazali su nevjerojatne sposobnosti komunikacije sa svojim partnerima, konjima.

POPIS LITERATURE

1. About Para Dressage, FEI
<https://inside.fei.org/fei/disc/para-dressage/about> (4.5.2019.).
2. Andersen S.S.L. (2015.): Interactions between horse and rider that leads to a positive relationship, Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala. (15.5.2019.).
3. Armentrout S. (2017.): Introduction to Para-equestrian dressage for Coaches & Athletes. International Para-equestrian dressage centers of excellence. 7-61.
4. Davis J.: How old does a horse have to be before saddle breaking?,
<https://animals.mom.me/old-horse-before-saddle-breaking-11043.html> (16.6.2019.).
5. Gregić M. (2018.): Komunikacija konja. 5. savjetovanje uzgajivača konja u Republici Hrvatskoj, Ivanić grad, Hrvatska, 49-54.
6. IPC Historical Results Archive, Official website of the Paralympic Movement
<https://www.paralympic.org/sdms4/hira/web?type=medalstandings&games=1996PG&sport=8> (3.6.2019.).
7. Jackson J. (2014.): The Art of Training a Para Dressage Horse.
<https://www.hygain.com.au/art-training-para-dressage-horse/#lightbox/0/>
(16.5.2019.).
8. Kerže D. (2012.): Dresurno jahanje. Uspjeh osječana na nedavnom PH za osobe s invaliditetom.
<http://www.glas-slavonije.hr/168197/6/Boris-Goca-i-Lord---prica-koja-je-ipak-dobila-sretan-kraj> (3.6.2019.).
9. Klimke I. (2018.): A Lesson in Handling Young Horses, Dressage.
<https://dressagetoday.com/instruction/a-lesson-in-handling-young-horses-26419>
(10.5.2019.).
10. Lončar D., Lončar V., Baban M., Bobić T., Mijić P., Bagarić A., Gregić M. (2017.): Komunikacija čovjeka i konja u nepoznatim situacijama. In 10th International Scientific/Professional Conference, Agriculture in Nature and Environment Protection, Vukovar, Croatia, 81-85.
11. Nina (2012.): 1.kolo Croatia Cupa –Zagreb, hipodrom 24.3.2012.
<http://www.pegaz-rijeka.hr/vijesti-o-udruzi-pegaz/1-kolo-croatia-cupa-zagreb-hipodrom-24-03-2012/> (3.6.2019.).
12. Olympic & Paralympic Games: Past Success, Team GBR Equestrian,

- <https://www.equestrianteamgb.co.uk/competitions/past-successes/olympic-paralympic-games/> (21.5.2019.).
13. Para equestrian: British Dressage
https://www.britishdressage.co.uk/para_equestrian (3.5.2019.).
 14. Para-Dressage (2018.): FEI World Equestrian Games, Tryon.
<https://tryon2018.com/officialresults> (2.6.2019.).
 15. Hrvatski konjički savez osoba s invaliditetom (2017.): Hrvatski Paraolimpijski Odbor
<https://hpo.hr/novosti/Predstavljamo-saveze-Hrvatski-konjicki-savez-osoba-s-invaliditetom/692> (1.7.2019.).
 16. Society & Animals (2017.): Rider's Perceptions of Equestrian Communication in Sports Dressage, (15.5.2019.).
 17. Sheffield B. (2019.): Sourcing and Producing World Class Para Horses.
<https://www.bertsheffieldparaquestrianrider.com/para-horses.html> (14.5.2019.).
 18. Sobodić B. (2015.): Hrvatski konjički savez temeljem preporuke FEI-a ponovno pokreće disciplinu parakonjanstvo.
<https://bjelovar.info/sport/hrvatski-konjicki-savez-temeljem-preporuke-fei-a-ponovno-pokrece-disciplinu-parakonjanstvo/> (3.5.2019.).
 19. Tucker T.: Training a young horse: when to start?
<https://www.trtmethod.com/breaking-in/training-a-young-horse-when-to-start/> (16.6.2019.).
 20. Udruga osoba s invaliditetom Križevci (UiK) (2019.): Održano Državno prvenstvo u dresurnom jahanju za osobe s invaliditetom u Osijeku.
http://uik.hr/novosti/hrvatska/odrzhano_drzhavno_prvenstvo_u_dresurnom_jahanju_za_osobe_s_invaliditetom_u_ (3.6.2019.).
 21. Visser E. K., Van Dierendonck M., Ellis A. D., Rijksen C., Van Reenen C. G. (2009.): A comparison of sympathetic and conventional training methods on responses to initial horse training. *The Veterinary Journal*, 181(1), 48-52.